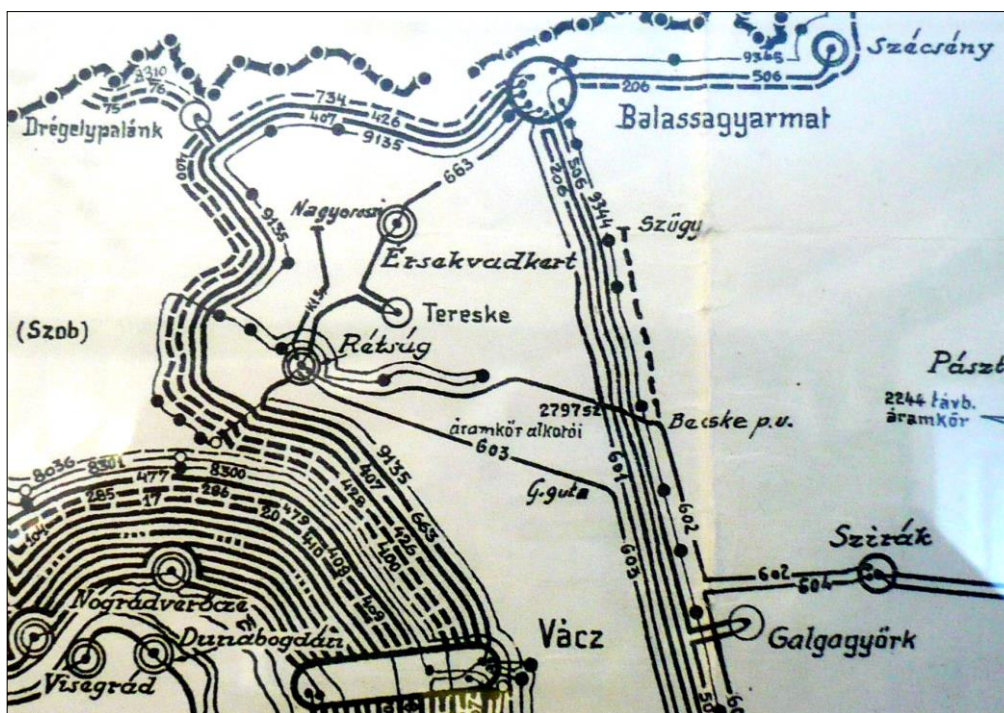

Tizenkettedik fejezet: A vezetékes távíró a 20. század első felében

A nemzetközi távíróvezetékek egyre szaporodtak, jó és rossz szolgálatot tettek az országok közötti kapcsolatokban. Az Osztrák-Magyar Monarchia 1914. július 28-án táviratban üzent hadat Szerbiának. A világemlékezet részévé vált a Nagy Háború magyar vonatkozású dokumentuma, mely megtalálható az UNESCO világemlékezet listájában. 1914-ben csaknem 3.000 távírdában és 2.400 vasútállomáson lehetett táviratot feladni.

Egyre inkább tért hódított a távbeszélő. A távbeszélő áramköröket használták egyidejű egyenáramú táviratozásra. Közhasznu (*postai*), előfizetői (*telex*) és közérdekű (*vasúti*) vezetékes távíró hálózat létesült, mindhárom érintette városunkat. Ebben az időben már telefonon is fel lehetett adni táviratokat. Városunkban 1913-ban 1-99 volt a *táviratközpvetítő távbeszélő-állomás* telefonszáma, 1931-ben 183-ra változott. 1934-ben növekedett a táviratok távbeszélőn történő földadása, *táviratfelvételi osztályt* kellett fölláítani külön 1-81-es telefonszámmal. 1946-ban megszűnt a *táviratfelvételi osztály*, a *táviratközpvetítő távbeszélő-állomás* telefonszáma 83-ra változott. 1947-től már annyira lecsökkenhetett a táviratok távbeszélőn történő földadása, hogy már egy ideig nem vált szükségessé külön *táviratközpvetítő távbeszélő-állomás*.

1934-ben a bécsi és a szegedi távkábelek üzembe helyezésével 66 távíróvezeték földalatti kábelbe került. Ugyanezen évben Érsekudkerten, Tereskén és Rétságon keresztül már csak egy távíróvonal üzemelt (663. sz.), amely Ipolyszögig a váci vasútvonal, Ipolyszögtől Vácig a közút mentén épült meg. Ez a távíróvonal közvetlenül a váci távírdába érkezett. A Duna–Ipolyvölgyi vasút Vác–Verőce–Drégelypalánk közötti vasútvonal 1909. évi megnyitása után folyamatosan épültek ki mellette a távíróvonalak. Az egyik távíróvonal közvetlenül (407. sz.), a másik (426. sz.) pedig Drégelypalánkon keresztül a váci távírdába érkezett. Érsekudkerten, Tereskén, Rétságon és Drégelypalánkon nem volt távírda, a távírókat a postamester kezelte. Az Aszód–Szécsény közötti vasútvonal mellett az 506. sz. távíróvonal üzemelt. Aszód és Balassagyarmat között a 601. sz. távíróvonal működött, a 206. sz. hurokba kötött két távíróvonalat később helyezték üzembe.¹

A három vasútvonal melletti oszlopsoron a városunkba érkező, s innen induló helyközi, távolsági légvezetékes áramkörök hosszú éveken keresztül megmaradtak. Mennyiségi

¹ Postamúzeum, Hollókő, fali tabló.

bővítésüknek határt szabott az egyes távbeszélő oszlopokon elhelyezhető 15 db, a vasútállomás közelében a párhuzamos (kettős) távbeszélő oszlopokon elhelyezhető 30 db áramkör mint mennyiségi határ.

Az 1950-es években megszűntek a távíróvezetékek az oszlopsorokon a *kékkíró*, a *betűíró*, a *kepengő* távírókkal együtt. Ezután már csak a távbeszélő áramköröket használták egyidejű egyenáramú táviratozásra. A *Simplex (Duplex)* üzemmél egy vonalon egy időben két vagy több táviratot lehet adni vagy venni. A *duplex üzem*, amely egy vonalon 1-1 vagy 2-2 sürgönyt lehetett egyszerre szembe adni és venni. *Szimultán*, *fantom*, *szuperfantom* (8-as) kapcsolások, majd a beszédcsáv alatti táviratozás tette lehetővé az egyidejű távbeszélést és táviratozást. 12 távírócsatorna volt elhelyezhető egy alapáramkörön.

Az 1930-as évek második felétől alkalmaztak *vivőfrekvenciás* berendezéseket (VT) amelyek Siemens gyártmányúak voltak. VT jelzésű 18 csatornás, a 24 csatornás VTR jelzésű volt. VTC jelölésű berendezésekkel légvezetéken 8 csatornát lehetett üzemeltetni.

Az előfizetői távíróhálózatban a távgépírókat az előfizetők maguk kezelik. 1942-ben helyezték üzembe hazánkban az első (kézi kapcsolású) telexközpontot 27 előfizetővel, ez a szám 1944-re 67-ig emelkedett, de 1945-ben mindössze 3 állomás maradt működőképes *teletyp* távgépíróval. Ha két telexgép kapcsolatba került egymással, akkor oda-vissza lehetett üzenni közöttük, azaz írásban rögzített párbeszédet lehetett folytatni akár több száz, több ezer kilométer távolságról.